

brå

 Sveriges officiella statistik

Kriminalstatistik

2016

Kriminalvård

Slutlig statistik

Brå – centrum för kunskap om brott och åtgärder mot brott. Brottsförebyggande rådet (Brå) verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsförebyggande arbete och rättsväsendets reaktioner på brott.

URN: NBN: SE: BRA-712

© Brottsförebyggande rådet 2016

Enheten för rättsstatistik

Omslagsillustration: Susanne Engman

Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm

telefon 08–527 58 400, e-post info@bra.se, www.bra.se

Denna publikation kan laddas ner från Brås webbplats www.bra.se/publikationer. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till: tillganglig@bra.se

Vid citat eller användande av tabeller, figurer, diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Innehåll

Sammanfattning	5
Huvudresultat för 2016	5
Inledning	7
Tolkning av statistiken	7
Begrepp och definitioner	8
Resultat	10
Utvecklingen av antalet personer i anstalt	10
Brottsstrukturen	11
Brottskategoriernas utveckling	13
Brott mot person	14
Stöld och tillgreppsbrott	15
Övriga brottstyper	16
Tidigare kriminalvårdspåföljd	17
Fängelsetidens längd	18
Fördelningen av strafftider	18
Ålder, kön och medborgarskap	19
Ålder	19
Ålder och huvudbrott	21
Kön och ålder	22
Kön och huvudbrott	23
Medborgarskap	25
Utvecklingen av antalet permissioner och avvikelser från anstalt	25
Utvecklingen av antalet personer övervakade i frivård	27
Intensivövervakning med elektronisk kontroll	29
Utvecklingen av antalet personer inskrivna i häkte	30

Beskrivning av statistiken	32
Statistikens ändamål	33
Statistikens innehåll	33
Population	33
Kategorisering av brott	33
Insamling och bearbetning	34
Jämförbarhet över tid	34

Sammanfattning

Statistiken över kriminalvård visar på antalet intagna och inskrivna i kriminalvårdsanstalt, antalet personer övervakade inom Kriminalvårdens frivårdsorganisation samt antalet inskrivna i häkte. Resultaten i kriminalvårdsstatistiken påverkas av det flöde av ärenden som handläggs av myndigheterna tidigare i rättskedjan, främst ärendeflödet i domstolarna.

Huvudresultat för 2016

Anstalt

- År 2016 intogs 8 500¹ personer i kriminalvårdsanstalt, vilket är en minskning (–1 %) jämfört med 2015. Jämfört med 2007 har antalet minskat med 14 procent.
- Antalet inskrivna i anstalt den 1 oktober 2016 var 4 230¹ personer, vilket är en minskning med 1 procent sedan 2015. Antalet har även minskat i jämförelse med den 1 oktober 2007 (–20 %).
- Av de personer som intogs i anstalt under 2016 var cirka 8 procent kvinnor och 92 procent män. Dessa andelar har varit relativt oförändrade under den senaste tioårsperioden. Jämfört med 2015 har dock andelen kvinnor ökat med 2 procentenheter.
- Av de personer som intogs under 2016 hade 43 procent tidigare haft en frihetsberövande kriminalvårdspåföljd. Det gällde för 38 procent av de intagna kvinnorna och 43 procent av de intagna männen. Jämfört med 2015 är den totala andelen intagna som tidigare varit frihetsberövade oförändrad. Vid en jämförelse med 2007 har andelen minskat med 9 procentenheter.
- Av de personer som intogs under 2016 var 5 procent 15–20 år, 13 procent 21–24 år, 18 procent 25–29 år, 27 procent 30–39 och 37 procent var 40 år eller äldre.

¹ Talen i texten redovisas efter principen om tre informationsgivande siffror. Exempel: 10 148 intagna avrundas till 10 100, och 8 495 intagna avrundas till 8 500, medan 656 intagna förblir 656. Samtliga *beräkningar* är dock gjorda med icke-avrundade tal, varefter *resultaten* redovisas avrundade i texten.

Jämfört med 2015 var åldersstrukturen bland dem som togs in i anstalt i stort sett oförändrad. Jämfört med 2007 har det dock skett förändringar i åldersstrukturen. Exempelvis har åldersgrupperna 25–29 år och 30–39 år båda ökat med 2 procentenheter, medan åldersgruppen 40 år eller äldre har minskat med 3 procentenheter.

- Av dem som intogs under 2016 hade en majoritet (60 %) dömts för narkotikabrott, tillgreppsbrott eller brott mot liv och hälsa. Av dessa har antalet som dömts för tillgreppsbrott minskat med 3 procent jämfört med 2015. Antalet intagna för narkotikabrott eller brott mot liv och hälsa ökade däremot med 6 procent respektive 5 procent jämfört med året innan.

Frivård och häkte

- År 2016 var det 9 440¹ personer som påbörjade frivårdspåföljder med övervakning (vilket gäller dem som dömts till skyddstillsyn eller villkorligt frigivits från anstalt). Det är en minskning med 6 procent jämfört med 2015, och en minskning med 25 procent jämfört med 2007. Den 1 oktober 2016 var 9 620¹ personer under övervakning, vilket är en minskning med 7 procent jämfört med samma tidpunkt året innan.
- Under 2016 påbörjade 1 820¹ personer intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV), vilket är en minskning med 1 procent jämfört med 2015 och med 39 procent jämfört med 2007. Den 1 oktober 2016 avtjänade 228 personer ett fängelsestraff genom intensivövervakning med elektronisk kontroll.
- Den 1 oktober 2016 var 1 680¹ personer inskrivna i häkte, vilket är en ökning med 3 procent jämfört med 2015, men en minskning med 3 procent jämfört med 2007.

Inledning

Kriminalvårdsstatistiken redovisar personer intagna i kriminalvårdsanstalt, personer som övervakas av Kriminalvårdens frivårdsorganisation samt personer inskrivna i häkte. För att redovisa intagna och övervakade personer används framför allt två mått, dels antalet intagna respektive övervakade *under året*, dels antalet inskrivna respektive övervakade *den 1 oktober*. Antalet intagna och övervakade under året beskriver hur många personer som har börjat avtjäna ett fängelsestraff eller en övervakning någon gång under året. Statistiken redovisar då antalet *händelser*, vilket innebär att en person som har tagits in flera gånger under året räknas flera gånger. Antalet inskrivna och övervakade den 1 oktober beskriver däremot hur många enskilda *personer* som faktiskt var inskrivna i anstalt eller hos frivården just vid detta datum.

Tolkning av statistiken

När du tolkar statistiken över kriminalvård, tänk på följande:

- Statistiken över inskrivna den 1 oktober omfattar i högre grad personer som dömts till längre fängelsestraff, medan statistiken över dem som intagits under året i högre grad omfattar personer som dömts till kortare fängelsestraff. Strukturen vad gäller ålder, kön, tidigare kriminalvårdspåföljd och vilket huvudbrott de dömts för kan därför se olika ut i de två populationerna.
- Det finns vissa nivåskillnader vid jämförelser mellan statistiken över antalet intagna i anstalt och lagföringsstatistiken över antalet fängelsedömda. Dessa skillnader beror bland annat på att en del fängelsedömda avtjänar sitt straff med elektronisk fotboja och därför inte räknas in i statistiken över personer intagna i anstalt, samt på att tidpunkten för det fällande domslutet om fängelse och datumet för själva inskrivningen i anstalt kan infalla under olika kalenderår.
- Den redovisade fängelsetiden är den tid som respektive person dömts till, inte den faktiska tid som en person har varit inskriven i anstalt. Den redovisade fängelsetiden tar således inte hänsyn till villkorlig frigivning eller tillgodoräknad tid.

Begrepp och definitioner

Nedan följer en beskrivning av begrepp och definitioner som statistiken över kriminalvård omfattas av.

- *Anstalt* är en benämning på fängelse. Anstalterna är antingen öppna eller slutna, beroende på graden av säkerhet. Från och med 2012 finns säkerhetsnivåerna 1–3, i fallande ordning efter säkerhetsgrad.
- Att någon *avgår* från anstalt innebär att personen lämnar anstalten fysiskt, men inte nödvändigtvis att kriminalvårdspåföljden är avslutad. Det kan röra sig om personer som frigivits, personer för vilka verkställigheten av domen överflyttats till ett annat land, personer som har avlidit eller personer som av annan anledning inte längre befinner sig i anstalt. I många fall övergår ansvaret till frivården.
- *Avvikelse* innebär att en klient har lämnat anstaltsområdet utan tillstånd (rymning), eller att klienten inte har återvänt efter att ha fått vistas utanför anstaltsområdet under en viss tillåten tid.
- *Frigivna* avser både personer som villkorligt frigivits från sina fängelsestraff och personer som helt har verkställt sina fängelsestraff. Enligt huvudregeln tillämpas i dag villkorlig frigivning när personen har avtjänat två tredjedelar av den utdömda tiden (dock minst en månad).
- *Frivården* ansvarar för påföljder i frihet. Frivården har hand om övervakningen av personer som frigivits villkorligt, personer som dömts till skyddstillsyn samt personer som avtjänar sitt fängelsestraff i form av intensivövervakning med elektronisk kontroll. Personer som dömts till villkorlig dom med samhällstjänst övervakas inte av frivården, men frivården administrerar samhällstjänsten.
- *Häktning* avser frihetsberövande som beslutas av domstol efter framställning av åklagare. Häktningsförhandling ska ske i domstol senast fyra dagar efter gripandet. För att häktning ska kunna ske måste den misstänkte ha begått ett brott som kan ge fängelse i minst ett år. Åtal ska normalt vara väckt inom två veckor från häktningsbeslutet. I annat fall ska en ny häktningsförhandling hållas.

- *Inskrivna* avser personer som är inskrivna i häkte eller anstalt vid en viss tidpunkt. Normalt vistas personen på häktet eller anstalten. En person kan dock räknas som inskriven även utan att vara närvarande, exempelvis den som är på permission eller som är placerad på sjukhus enligt 9 kap. 1 § fängelselagen (2010:610).
- *Intagna* avser personer som har tagits in i anstalt för att avtjäna ett fängelsestraff. Statistiken redovisar antal händelser, vilket innebär att en person som har tagits in flera gånger under året räknas flera gånger.
- *Intensivövervakning med elektronisk kontroll* är ett sätt att verkställa ett utdömt fängelsestraff om högst 6 månader utanför anstalt.
- För att underlätta anpassningen till samhället kan en intagen beviljas *permission* (tillstånd att lämna anstalten) enligt 10 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) för en viss kort tid, om det inte finns någon påtaglig fara för fortsatt brottslig verksamhet eller misskötsamhet. Permission reglerades fram till 1 april 2011 i 2 kap. 32 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt. En permission kan *misskötas* genom att den intagne inte kommer till anstalten i rätt tid, så kallat uteblivande efter permission (den intagne räknas då som avviken). Permissionen kan även misskötas på annat sätt, till exempel genom att klienten inte vistas på rätt ort eller inte följer föreskrift om drogfrihet.
- *Rymning* innebär att en person som är intagen i anstalt har lämnat anstaltsområdet utan tillstånd.
- *Villkorlig frigivning* innebär att den som dömts till fängelse på viss tid kan frigges innan hela den utdömda strafftiden har avtjänats. Generellt gäller att man frigges villkorligt efter två tredjedelar av strafftiden, dock minst en månad.
- Personer som har dömts till skyddstillsyn eller är villkorligt frigivna kan stå under *övervakning* av frivården en viss tid. De ska då följa vissa föreskrifter och kan få hjälp och stöd från frivården.

För en mer detaljerad beskrivning av statistiken, se avsnittet *Beskrivning av statistiken*.

Resultat

I sammanställningen nedan redovisas huvudresultaten från statistiken över kriminalvård 2016. Först redovisas utvecklingen av antalet personer i anstalt, därefter redovisas strukturen, nivån och utvecklingen avseende de olika brottskategorierna för intagna och inskrivna i anstalt. I sammanställningen redovisas även resultat avseende utvecklingen av antalet permissioner och avvikelser från anstalt samt resultat avseende frivårds- och häktesverksamheten.

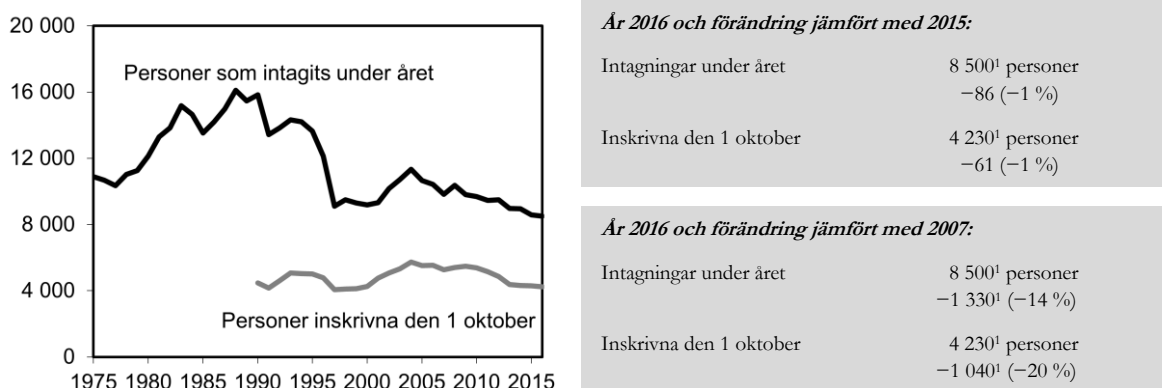
Notera att samtliga antalsuppgifter i text och tabeller är avrundade enligt principen om tre informationsgivande siffror. Exempelvis avrundas 8 543 intagna till 8 540 intagna. Procenttal avrundas till närmaste heltal, det vill säga 12,56 procent avrundas till 13 procent. Alla beräkningar och uppgifter som utgör underlag till figurer baseras dock på oavrundade siffror. För exakta sifferuppgifter, se de grundtabeller som finns på statistiksidorna på www.bra.se.

Utvecklingen av antalet personer i anstalt

Under 2016 togs 8 500¹ personer in i anstalt, vilket är en minskning (–1 %) jämfört med 2015, och det lägsta antalet intagna under mätperioden 1975–2016. Jämfört med tio år tidigare (2007), då 9 830¹ personer togs in i anstalt, har antalet minskat med 14 procent. I jämförelse med 1988, då nivåerna för intagna var som högst, har antalet intagna nästan halverats (–47 %).

Ungefär 8 340¹ personer frigavs från anstalt under 2016. Jämfört med 2015 har antalet frigivna minskat med 273 personer (–3 %). I jämförelse med 2007 har antalet frigivna minskat med 17 procent, från 10 000¹ personer. Av samtliga personer som frigavs under 2016 var 77 procent villkorligt frigivna. Andelen villkorligt frigivna har under den senaste tioårsperioden varierat mellan 77 och 80 procent.

Den 1 oktober 2016 var 4 230¹ personer inskrivna i anstalt. Det är en minskning med 1 procent jämfört med motsvarande antal den 1 oktober 2015. I jämförelse med 2007 har antalet personer inskrivna den 1 oktober minskat med 20 procent. Sedan 2009 har antalet inskrivna i anstalt den 1 oktober minskat kontinuerligt. År 2016 noterades det lägsta antalet sedan 1999.

Figur 1 Antal personer som intagits i kriminalvårdsanstalt respektive antal personer som var inskrivna i anstalt den 1 oktober 1975–2016.

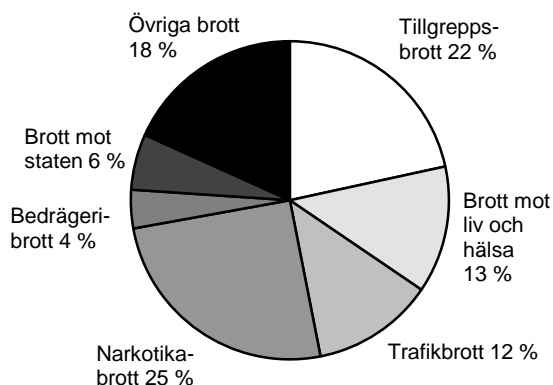
Medelbeläggningen² i anstalt har minskat något i jämförelse med medelbeläggningen året innan, från 3 800¹ personer 2015 till 3 780¹ personer 2016. Jämfört med 2007 har medelbeläggningen minskat med 19 procent, från 4 680¹ personer.

Brottsstrukturen

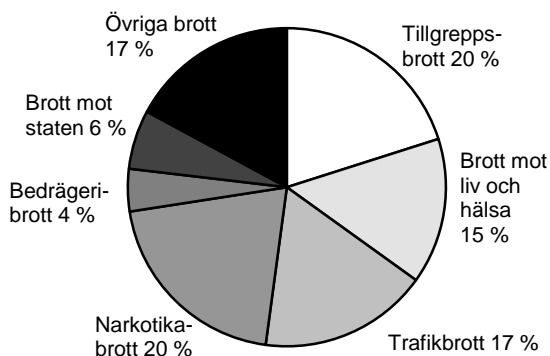
Av de 8 500¹ personer som *intogs i anstalt* 2016 hade mer än hälften (60 %) dömts för narkotikabrott (1–3b § narkotikastrafflagen), tillgreppsbrott (8 kap. BrB) eller brott mot liv och hälsa (3 kap. BrB) som huvudbrott. Under året hade 25 procent av de intagna dömts för brott mot narkotikastrafflagen (2 150¹ personer) och 22 procent (1 830¹ personer) hade dömts för tillgreppsbrott. Något fler än hälften av dessa hade dömts för grov stöld eller rån (inklusive grovt rån). Vidare hade 13 procent av de intagna (1 100¹ personer) dömts för brott mot liv och hälsa, vanligast för misshandel (inklusive grov misshandel). Ungefär 12 procent (1 050¹ personer) togs in i anstalt för brott mot trafikbrottslagen (1 §, 3–5 § trafikbrottslagen). Det vanligaste trafikbrottet var rattfylleri (inklusive rattfylleri under påverkan av narkotika samt grovt rattfylleri). Antalet personer som togs in i anstalt för sexualbrott (6 kap. BrB) var 3 procent av samtliga intagna.

Brottsstrukturen 2016 är i stort sett densamma som 2015. I ett tioårsperspektiv har det dock skett förändringar bland de intagna. Framst märks förändringar i andelen intagna för trafikbrott och narkotikabrott. Jämfört med 2007 har andelen intagna för trafikbrott minskat med 5 procentenheter, medan andelen intagna för narkotikabrott har ökat med 5 procentenheter.

² Genomsnittligt antal inskrivna under året, exklusive långtidsfrånvarande. För närmare information om beräkningen, se Kvalitetsdeklarationen för statistiken över kriminalvård.

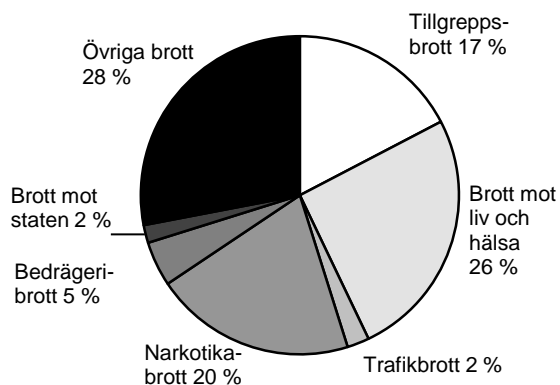

Figur 2 Brottskategorier (huvudbrott) i procent av det totala antalet personer som intagits i kriminalvårdsanstalt 2016.

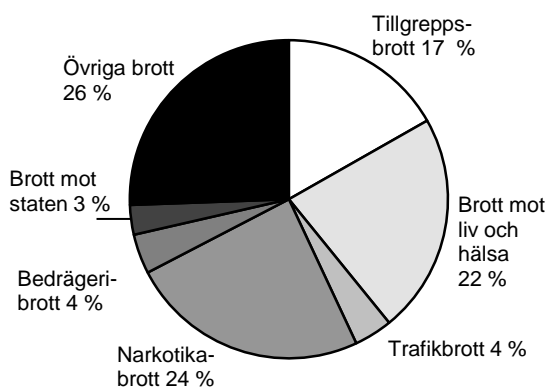

Figur 3 Brottskategorier (huvudbrott) i procent av det totala antalet personer som intagits i kriminalvårdsanstalt 2007.

Resultatet för statistiken över *inskrivna i anstalt vid en viss tidpunkt* skiljer sig från resultatet för statistiken över intagna. Skillnaden beror på att statistiken över inskrivna vid en viss tidpunkt i högre grad omfattar personer som begått grova brott och dömts till långa fängelsestraff. Personer som begått brott mot liv och hälsa utgjorde till exempel 26 procent av de inskrivna den 1 oktober 2016, men endast 13 procent av de personer som togs in i anstalt samma år. Mönstret är likartat för personer som begått grova narkotikabrott; de utgjorde 11 procent av de inskrivna den 1 oktober, men endast 3 procent av de personer som togs in under året. Vad gäller dömda för brott mot trafikbrottslagen, som vanligtvis ger kortare strafftider, är förhållandet däremot det motsatta. Dessa personer utgjorde endast 2 procent av de inskrivna den 1 oktober 2016, de utgjorde 12 procent av samtliga personer som togs in i anstalt under 2016.

Figur 4 Brottskategorier (huvudbrott) i procent av det totala antalet personer som var inskrivna i kriminalvårdsanstalt den 1 oktober 2016.

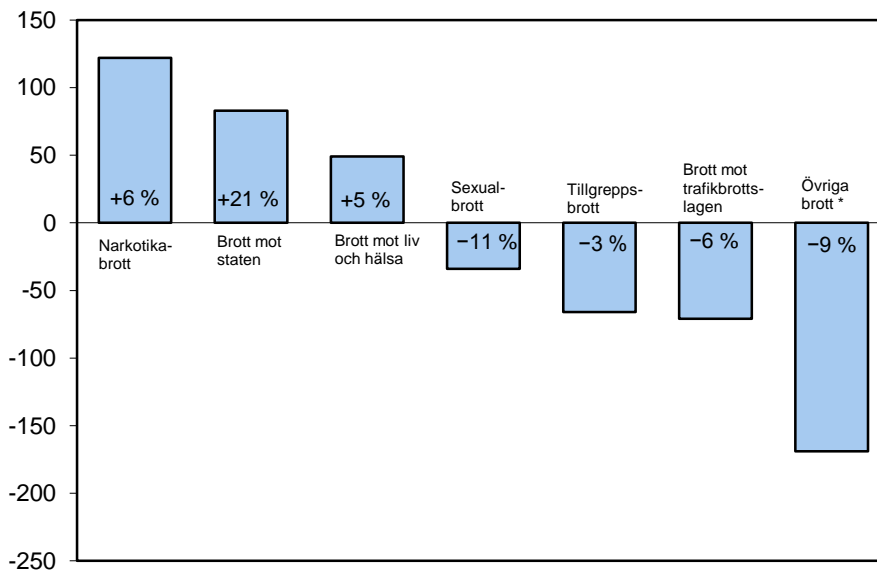
Figur 5 Brottskategorier (huvudbrott) i procent av det totala antalet personer som var inskrivna i kriminalvårdsanstalt den 1 oktober 2007.

Antalet *inskrivna i anstalt* den 1 oktober 2016 har minskat något för de flesta typer av huvudbrott jämfört med den 1 oktober 2015, och brottsstrukturen är därmed i stort sett oförändrad.

Vissa förändringar kan dock noteras när det gäller brottsstrukturen vid en jämförelse med den 1 oktober 2007. Andelen inskrivna för brott mot liv och hälsa har ökat med 3 procentenheter, medan inskrivna för narkotikabrott har minskat med 4 procentenheter.

Brottskategoriernas utveckling

Jämfört med 2015 har antalet intagna i anstalt 2016 minskat för de flesta brottskategorier. Antalet intagna för narkotikabrott samt intagna för brott mot liv och hälsa 2016 har dock ökat med 6 respektive 5 procent jämfört med 2015. Även brott mot staten ökade med 21 procent under samma period. Med brott mot staten avses brott som regleras i 16–22 kap. brottsbalken.

Figur 6 Förändringar i antalet intagna i kriminalvårdsanstalt mellan 2015 och 2016 (procentuell förändring inom respektive brottskategori redovisas inuti staplarna).

* Kategorin Övriga brott utgörs av de brott som inte ingår i någon av de andra kategorierna i figuren. Det är bland annat skattebrott, smugglingsbrott och brott mot vapenlagen.

Brott mot person

Med brott mot person avses brott som regleras i 3–7 kap. brottsbalken. Den största enskilda brottskategorin bland brott mot liv och hälsa (3 kap.) är misshandel och grov misshandel. I brott mot liv och hälsa ingår även mord och dråp. De som dömts för något av dessa brott utgör en mycket liten andel av dem som tas in i anstalt årligen, men har ändå en inverkan på antalet inskrivna den 1 oktober, på grund av de långa strafftiderna (inklusive livstid) som dessa brott ofta ger.

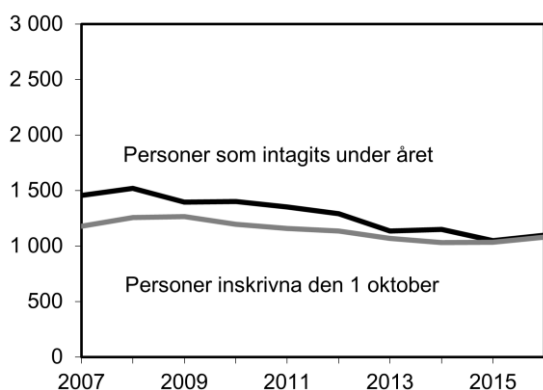
År 2016 togs 1 100¹ personer in i anstalt efter att ha dömts för brott mot liv och hälsa som huvudbrott, vilket är en ökning med 5 procent jämfört med 2015. Jämfört med 2007, då 1 460¹ personer togs in, har antalet minskat med 25 procent.

Av dem som togs in i anstalt efter att ha dömts för brott mot liv och hälsa hade 961 personer dömts för misshandel (inklusive grov misshandel och synnerligen grov misshandel³) som huvudbrott, en ökning med 4 procent jämfört med 2015, men en minskning med 27 procent jämfört med 2007.

Antalet personer som var inskrivna i anstalt den 1 oktober 2016 efter att ha dömts för brott mot liv och hälsa ökade med 4 procent jämfört med 2015. Jämfört med den 1 oktober 2007 har antalet dock minskat med 8 procent.

³ Grov misshandel, synnerligen grovt brott infördes i brottsbalken den 1 juli 2010.

Av samtliga inskrivna för brott mot liv och hälsa den 1 oktober 2016 var 54 procent dömda för mord eller dråp. Denna andel har ökat i jämförelse med den 1 oktober 2007, då dömda för mord eller dråp utgjorde 44 procent av de inskrivna för brott mot liv och hälsa.

År 2016 och förändring jämfört med 2015:

Intagningar under året	1 100 ¹ personer +49 (+5 %)
Inskrivna den 1 oktober	1 080 ¹ personer +46 (+4 %)

År 2016 och förändring jämfört med 2007:

Intagningar under året	1 100 ¹ personer -361 (-25 %)
Inskrivna den 1 oktober	1 080 ¹ personer -99 (-8 %)

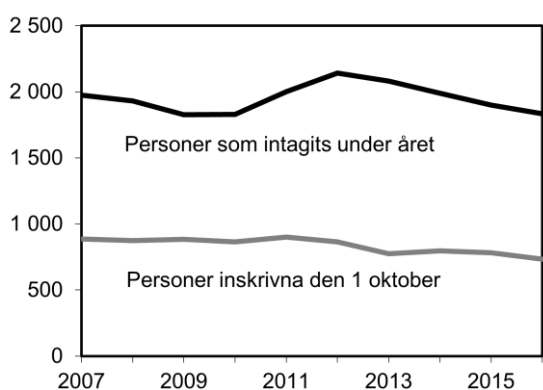
Figur 7 Antal personer som dömts för brott mot liv och hälsa och intagits i kriminalvårdsanstalt, respektive var inskrivna i anstalt den 1 oktober 2007–2016.

Stöld och tillgreppsbrott

Med stöld och tillgreppsbrott avses brott som regleras i 8 kap. brottsbalken. I tillgreppsbrotten ingår snatteri, stöld, grov stöld, tillgrepp av fortskaffningsmedel och rån (inklusive grovt rån).

År 2016 togs 1 830¹ personer in i anstalt efter att ha dömts för *tillgreppsbrott* som huvudbrott. Jämfört med 2015 är det en minskning med 3 procent, och minskningen är densamma för underkategorierna grov stöld och rån (inklusive grovt rån). Jämfört med 2007 har antalet intagna med något tillgreppsbrott som huvudbrott totalt minskat med 7 procent.

Antalet personer som var inskrivna i anstalt den 1 oktober 2016, dömda för tillgreppsbrott, har minskat med 6 procent, från 782 till 734 personer, i jämförelse med den 1 oktober 2015. Jämfört med den 1 oktober 2007 har antalet inskrivna för tillgreppsbrott minskat med 17 procent.

År 2016 och förändring jämfört med 2015:

Intagningar under året	1 830 ¹ personer -66 (-3 %)
Inskrivna den 1 oktober	734 personer -48 (-6 %)

År 2016 och förändring jämfört med 2007:

Intagningar under året	1 830 ¹ personer -141 (-7 %)
Inskrivna den 1 oktober	734 personer -151 (-17 %)

Figur 8 Antal personer som dömts för tillgreppsbrott och intagits i kriminalvårdsanstalt, respektive var inskrivna i anstalt den 1 oktober 2007–2016.

Övriga brottstyper

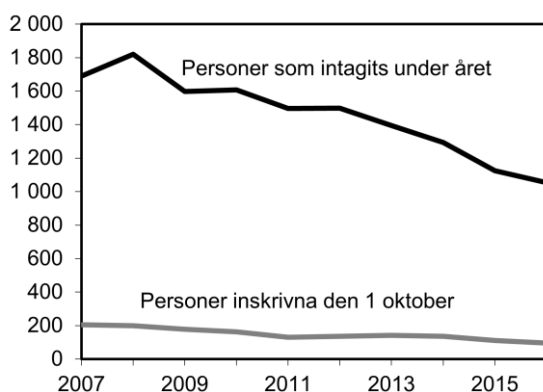
Med övriga brottstyper avses brott som regleras i viss specialstraffrättslig lagstiftning. Här redovisas trafikbrott respektive narkotikabrott. Bland samtliga som intagits i anstalt för specialstraffrättsliga brott utgör dessa brottstyper 82 procent.

Trafikbrott

Trafikbrotten omfattas av brott mot trafikbrottslagen, främst rattfylleri (inklusive rattfylleri under påverkan av narkotika samt grovt rattfylleri) och olovlig körning.

År 2016 togs 1 050¹ personer in i anstalt efter att ha dömts för brott mot trafikbrottslagen, vilket är en minskning med 6 procent jämfört med 2015, och en minskning 38 procent jämfört med 2007.

Antalet inskrivna i anstalt för trafikbrott den 1 oktober 2016 uppgick till 95 inskrivna personer, en minskning med 14 procent jämfört med den 1 oktober 2015. Sedan den 1 oktober 2007, då 205 personer var inskrivna, har antalet mer än halverats (-54 %).

År 2016 och förändring jämfört med 2015:

Intagningar under året	1 050 ¹ personer -71 (-6 %)
Inskrivna den 1 oktober	95 personer -16 (-14 %)

År 2016 och förändring jämfört med 2007:

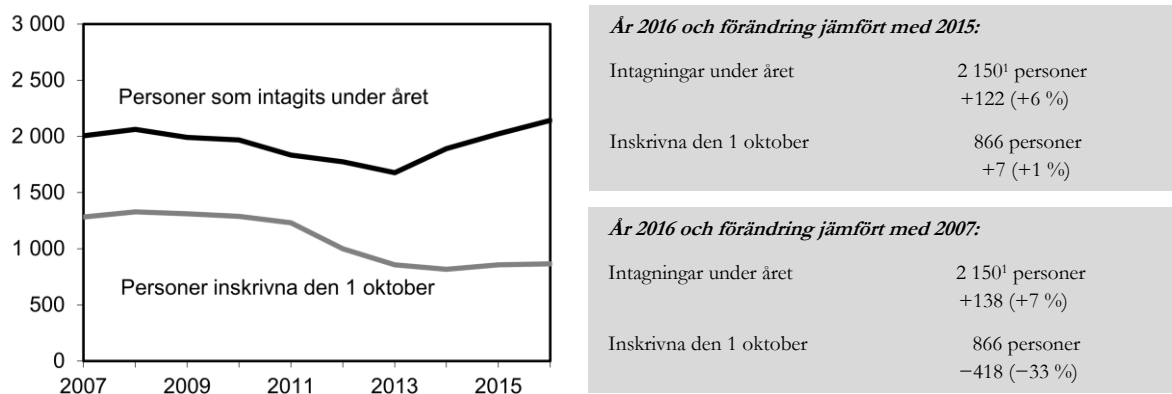
Intagningar under året	1 050 ¹ personer -637 (-38 %)
Inskrivna den 1 oktober	95 personer -110 (-54 %)

Figur 9 Antal personer som dömts för trafikbrott och intagits i kriminalvårdsanstalt, respektive var inskrivna i anstalt den 1 oktober 2007–2016.

Narkotikabrott

År 2016 togs 2 150¹ personer in i anstalt efter att ha dömts för brott mot narkotikastrafflagen. Under perioden 2008–2013 hade antalet intagna för narkotikabrott minskat kontinuerligt, men från och med 2014 kunde en ökning noteras. Antalet intagna 2016 innebar en ökning med 6 procent jämfört med 2015, och jämfört med tio år tidigare (2007) hade det ökat med 7 procent.

Antalet personer som var inskrivna i anstalt den 1 oktober 2016, dömda för narkotikabrott, hade ökat med 1 procent (till 866 personer) jämfört med 2015. I jämförelse med 2007 hade antalet dock minskat med 33 procent, vilket delvis kan härledas till den praxisförändring som genomfördes i och med de vägledande domar om straffvärde för narkotikabrott som Högsta domstolen fattade under perioden 2011–2012.

Figur 10 Antal personer som dömts för narkotikabrott och intagits i kriminalvårdsanstalt, respektive var inskrivna i anstalt den 1 oktober 2007–2016.

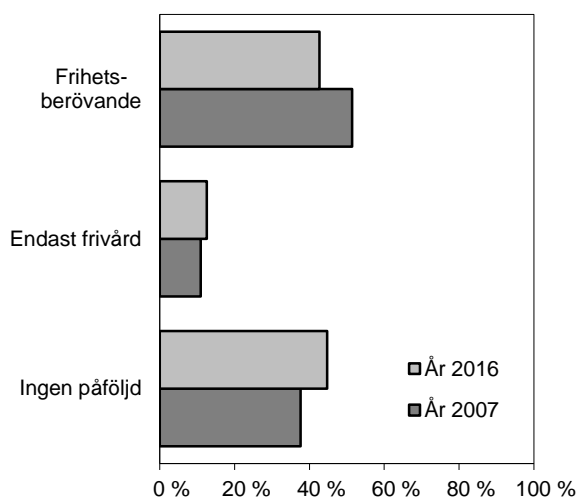
Tidigare kriminalvårdspåföljd⁴

Av de 8 500¹ personer som togs in i anstalt 2016 hade 43 procent tidigare haft en frihetsberövande kriminalvårdspåföljd, och 13 procent hade tidigare haft en frivårdspåföljd. Resterande 45 procent hade inte haft någon tidigare kriminalvårdspåföljd⁵. Andelarna är i stort sett oförändrade jämfört med 2015. År 2016 hade 38 procent av de intagna kvinnorna och 43 procent av de intagna männen tidigare haft en frihetsberövande kriminalvårdspåföljd.

Jämfört med 2007 har andelen personer som tidigare varit frihetsberövade minskat med 9 procentenheter. De som intagits och inte haft en tidigare kriminalvårdspåföljd har däremot ökat med 7 procentenheter.

⁴ I samband med produktionen av 2015 års kriminalvårdsstatistik gjorde Kriminalvården förändringar i variabeln *tidigare kriminalvårdspåföljd*. På grund av förändringarna har tidigare publicerade statistikvärden korrigerats. För mer information, se avsnittet *Statistikens innehåll, Jämförelser över tid*.

⁵ Det behöver inte innebära att en person är obelastad. Påföljderna böter, villkorlig dom och överlämnande till särskild vård räknas till exempel inte som tidigare kriminalvårdspåföljder.

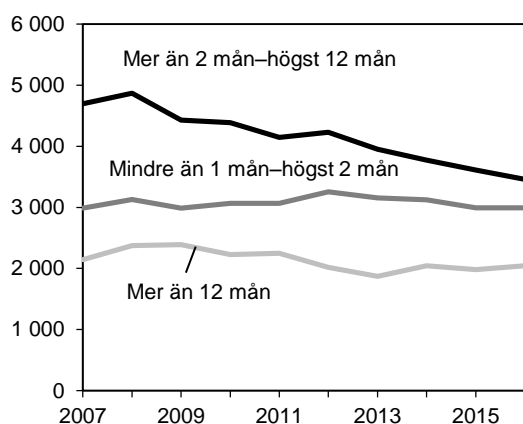

Figur 11 Andel personer som intagits i kriminalvårdsanstalt, efter tidigare kriminalvårdspåföljd, 2007 och 2016.

Fängelsetidens längd

År 2016 togs 2 990¹ personer med strafftider på *mindre än en månad till högst två månader* in i anstalt. Även 2015 var det 2 990¹ personer med strafftider inom den kategorin, vilket gör den oförändrad procentuellt. Antalet intagna med strafftider på *mer än två månader till högst ett år* har minskat med 4 procent, från 3 610¹ personer 2015 till 3 460¹ personer 2016. Antalet intagna med strafftider på *mer än ett år* har ökat med 3 procent, från 1 980¹ personer 2015 till 2 050¹ personer 2016.

Jämfört med 2007 är antalet intagna 2016 med strafftider på *mindre än en månad till högst två månader* oförändrat ($\pm 0\%$). Antalet intagna med strafftider på *mer än två månader till högst ett år* samt på *mer än ett år* har minskat med 26 respektive 5 procent.

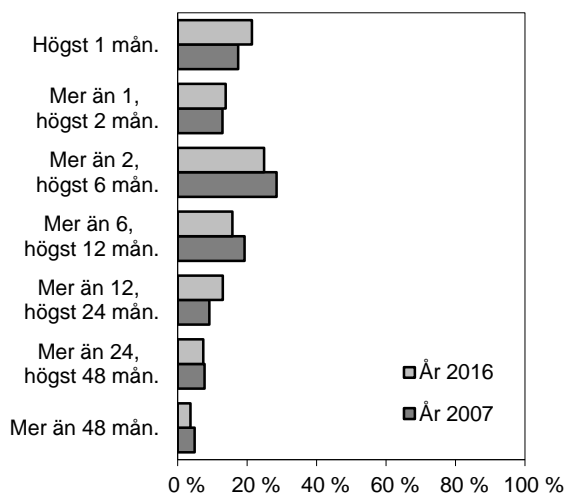
Figur 12 Antal personer som intagits i kriminalvårdsanstalt, efter strafftidens längd. Utveckling från 2007 till 2016.

Fördelningen av strafftider

Under 2016 var fängelsestraff i kategorin *mer än två, högst sex månader* vanligast. Av de 8 500¹ personer som intogs i anstalt under 2016 hade 25 procent dömts till ett straff inom detta intervall. Näst vanligast var fängelsestraff i kategorin *högst en månad*. Av

dem som intogs under 2016 hade 1 820¹ personer (21 %) dömts till straff inom den kategorin. Andelen intagna som dömts till strafftider inom intervallen *mer än sex månader, högst ett år* och *mer än ett år, högst två år* var 16 respektive 13 procent. Strafftider på *mer än fyra år* hade endast dömts ut till 4 procent av de intagna.

Fördelningen av strafftider har förändrats något de senaste tio åren. Det kan noteras att andelen intagna med fängelsestraff på *mer än två, högst sex månader* samt *mer än sex månader, högst ett år* har minskat med 4 respektive 3 procentenheter 2016, jämfört med 2007. Motsatt gäller för andelen intagna med fängelsestraff på *högst en månad* respektive *mer än ett år, högst två år*, som har ökat med 4 procentenheter vardera.

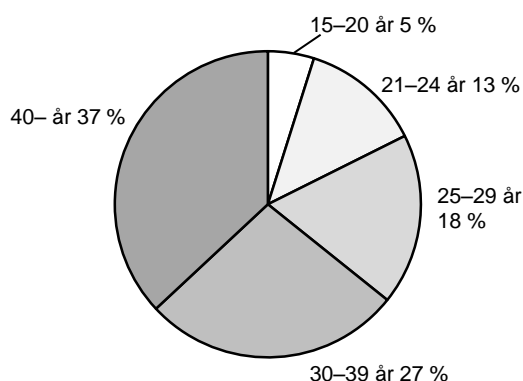

Figur 13 Andel personer som intagits i kriminalvårdsanstalt, efter strafftidens längd, 2007 respektive 2016.

Ålder, kön och medborgarskap

Ålder

Av de personer som intogs i anstalt 2016 var 37 procent 40 år eller äldre, medan 27 procent var 30–39 år, 18 procent var 25–29 år och 13 procent var 21–24 år. Andelen ungdomar i åldern 15–20 år utgjorde 5 procent av samtliga personer som togs in 2016. Sedan 1999 ska personer under 18 år dömas till sluten ungdomsvård i stället för fängelse, om det inte finns synnerliga skäl att döma till fängelse.

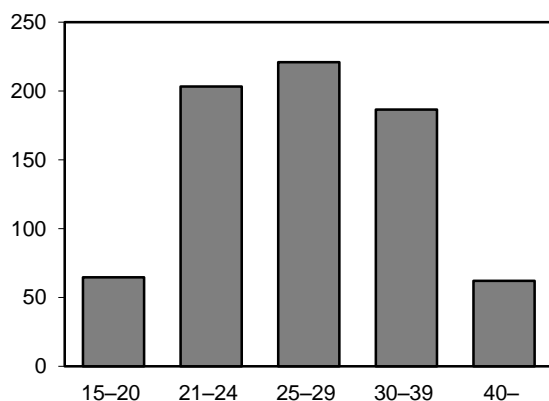

Figur 14 Andel personer som intagits i kriminalvårdsanstalt 2016, efter ålder.

Jämfört med 2015 var åldersstrukturen bland dem som togs in i anstalt i stort sett oförändrad. Jämfört med 2007 har det dock skett förändringar i åldersstrukturen. Exempelvis har åldersgrupperna 25–29 år och 30–39 år båda ökat med 2 procentenheter, medan åldersgruppen 40 år eller äldre har minskat med 3 procentenheter.

Statistiken över antalet inskrivna personer den 1 oktober 2016 har en likartad åldersfördelning som antalet personer som togs in i anstalt under året.

Den största åldersgruppen sett till antalet intagna per 100 000 invånare⁶ är åldersgruppen 25–29 år. I denna åldersgrupp var det 221 personer per 100 000 invånare som togs in i anstalt 2016. I de minsta åldersgrupperna, 15–20 år samt 40 år eller äldre, var det 65 respektive 62 personer per 100 000 i befolkningen som togs in i anstalt under 2016.

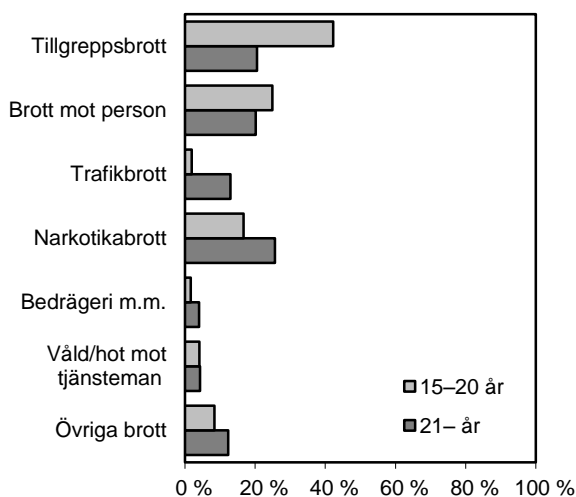

Figur 15 Antal personer som intagits i kriminalvårdsanstalt 2016, efter ålder, per 100 000 invånare i åldersgruppen.

⁶ Beräkningen är gjord utifrån SCB:s statistik över medelfolkmängd (ålder under året). Befolkningsstatistiken baseras på de uppgifter om folkbokförda personer som Skatteverket lämnar till SCB. Dock ingår även personer som inte är folkbokförda i Sverige i kriminalvårdsstatistiken.

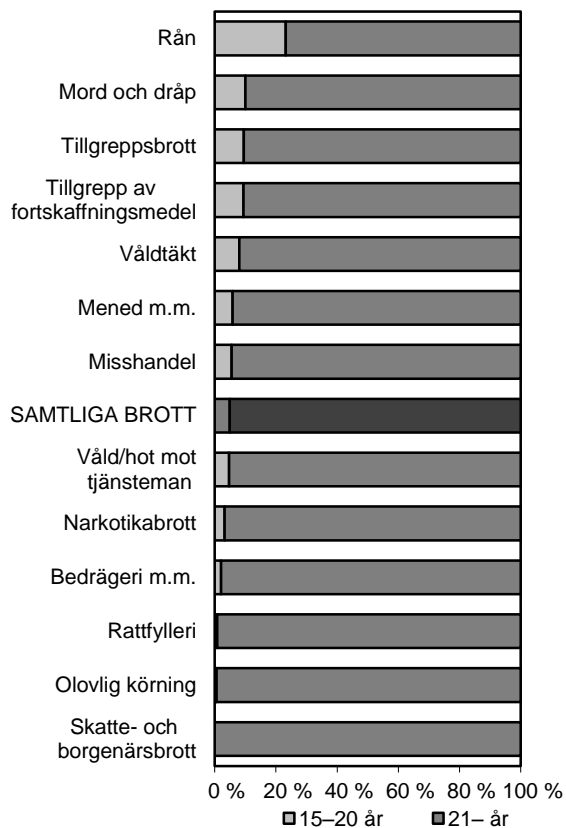
Ålder och huvudbrott

För ungdomar i åldern 15–20 år som togs in 2016 var det vanligaste huvudbrottet tillgreppsbrott – framför allt stöld (inklusive grov stöld) och rån (inklusive grovt rån). I denna åldersgrupp var det 42 procent som hade dömts för tillgreppsbrott som huvudbrott. I åldersgruppen 21–39 år var de vanligaste huvudbrotten narkotikabrott och tillgreppsbrott (26 procent respektive 25 procent av de intagna i åldersgruppen). Bland de intagna i åldern 40 år eller äldre, var brott mot narkotikastrafflagen och trafikbrottslagen vanligast, med 26 procent respektive 21 procent.

Figur 16 Andel personer som intagits i kriminalvårdsanstalt, i åldersgrupperna 15–20 år respektive 21 år eller äldre, efter huvudbrott 2016.

Rån (inklusive grovt rån) är det huvudbrott där den största andelen unga personer finns representerad. Av dem som togs in för rån 2016 var 23 procent ungdomar i åldern 15–20 år, vilket kan jämföras med de äldre intagna i åldern 40 år eller äldre, som endast utgjorde 6 procent. När det gäller trafikbrott å andra sidan utgjorde gruppen 15–20 år 1 procent av de intagna, medan 62 procent av dem som togs in för brott mot trafikbrottslagen var i gruppen 40 år eller äldre. Åldersgruppen 40 år eller äldre utgjorde 67 respektive 54 procent av de personer som intagits efter att ha dömts för rattfylleri (inklusive rattfylleri under påverkan av narkotika eller grovt rattfylleri) och olovlig körning. Åldersgruppen är också störst bland personer som intagits efter att ha dömts för brott mot skattebrottslagen (80 %). I jämförelser mellan olika åldersgrupper måste man ta hänsyn till att unga personer mellan 15 och 20 år löper betydligt lägre risk att dömas till fängelse jämfört med äldre personer, i synnerhet vid lindrigare brott.

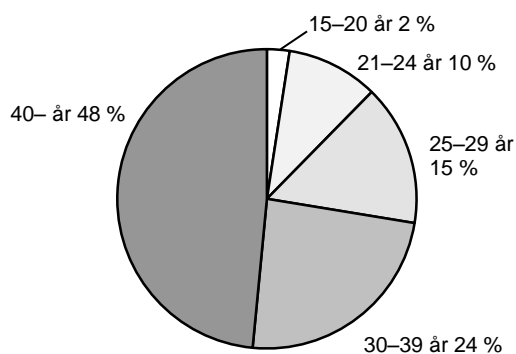

Figur 17 Andel personer som intagits i kriminalvårdsanstalt, efter huvudbrott och ålder 2016.

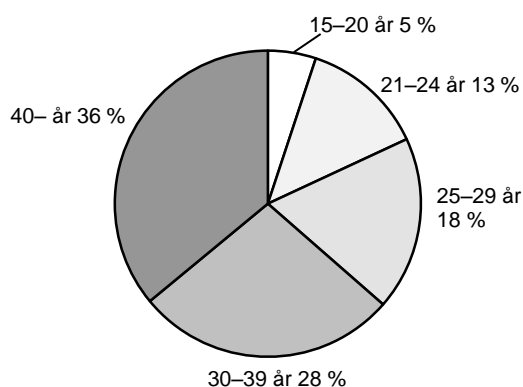
Kön och ålder

Huvuddelen av dem som tas in i anstalt är män. År 2016 var det 7 840¹ män och 656 kvinnor som togs in i anstalt. Det motsvarar 92 respektive 8 procent av samtliga personer som togs in. Jämfört med 2007 har antalet kvinnor minskat med 6 procent, från 698 kvinnor. Andelen intagna kvinnor har varit relativt oförändrad under den senaste tioårsperioden. Jämfört med 2015 har andelen kvinnor dock ökat med 2 procentenheter.

Ungefär 48 procent av kvinnorna som togs in i anstalt 2016 var 40 år eller äldre. Motsvarande andel bland männen var 36 procent. Jämfört med 2015 har åldersstrukturen bland intagna kvinnor förändrats. Andelen intagna kvinnor i åldersgruppen 40 år eller äldre har ökat med 5 procentenheter, medan andelen intagna kvinnor i åldersgrupperna 30–39 år och 25–29 år har minskat med 3 respektive 2 procentenheter. Åldersstrukturen för män som togs in i anstalt har även den förändrats något i jämförelse med 2015. Andelen intagna män i åldersgruppen 21–24 år har minskat med 2 procentenheter.

Figur 18 Andel kvinnor som intagits i kriminalvårdsanstalt, efter ålder, 2016.

Figur 19 Andel män som intagits i kriminalvårdsanstalt, efter ålder, 2016.

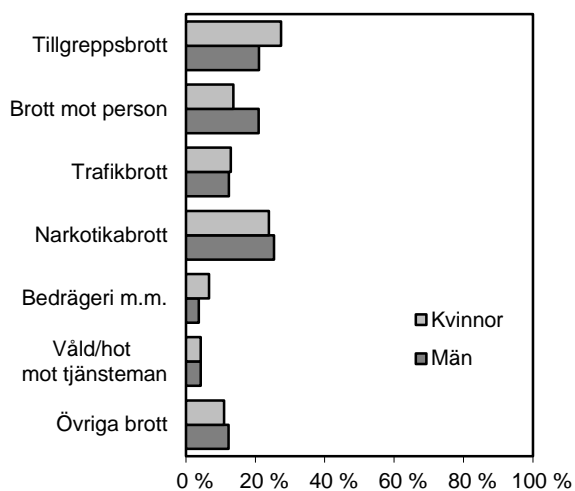
Även jämfört med 2007 har det skett en förändring i åldersstrukturen för kvinnor som togs in i anstalt. Andelen intagna kvinnor i åldersgrupperna 21–24 år och 25–29 år har ökat med 1 respektive 3 procentenheter. Andelen intagna kvinnor i åldersgrupperna 30–39 år och 40 år eller äldre har däremot båda minskat med 2 procentenheter.

I jämförelse med 2007 har det också skett en förskjutning i åldersstrukturen för intagna män. Andelen intagna män i åldersgruppen 25–29 år och 30–39 år har båda ökat med 2 procentenheter, medan andelen intagna män i åldersgrupperna 15–20 år och 40 år eller äldre har minskat med 1 respektive 3 procentenheter.

Kön och huvudbrott

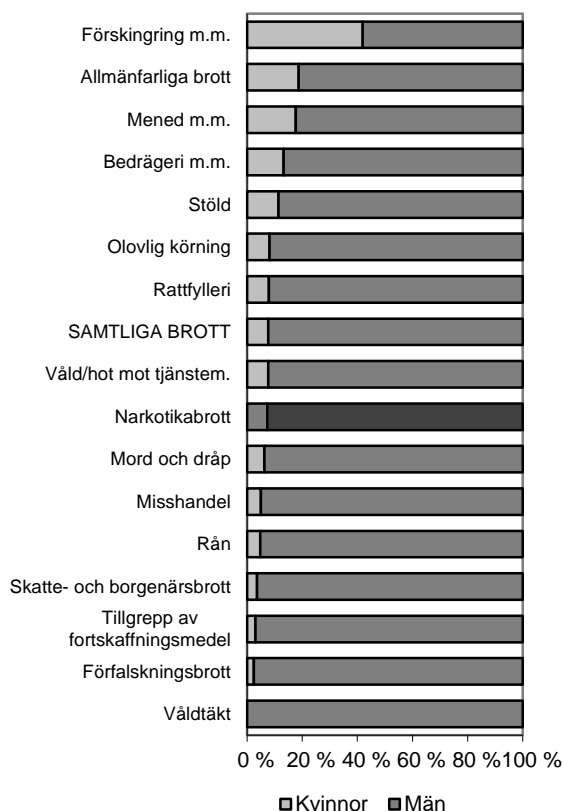
De *antalsmässigt* vanligaste huvudbrotten bland både kvinnor och män som intogs i anstalt 2016 var narkotikabrott, tillgrepsbrott och brott mot person. År 2016 togs 157 kvinnor och 1 990¹ män in i anstalt efter att ha blivit dömda för någon typ av narkotikabrott. Det motsvarar 24 procent av samtliga intagna kvinnor respektive 25 procent av samtliga intagna män. Sammanlagt 180 kvinnor (27 % av samtliga intagna kvinnor) och 1 650¹ män (21 % av samtliga intagna män) hade dömts för

tillgreppsbrott som huvudbrott, och 90 kvinnor (14 % av samtliga intagna kvinnor) och 1 650¹ män (21 % av samtliga intagna män) hade dömts för brott mot person.

Figur 20 Andel personer som intagits i kriminalvårdsanstalt, efter huvudbrott och kön 2016.

Ser man i stället till könsfördelningen hos de intagna för olika brottstyper (huvudbrott) framgår att männens andel är stor bland intagna för exempelvis sexualbrott. Av de personer som intagits för sexualbrott som huvudbrott var 99 procent män. Männerna dominerar inom samtliga brottstyper, men när det gäller exempelvis stöld (inklusive grov stöld) står kvinnorna för en relativt sett stor andel av de intagna (11 %).

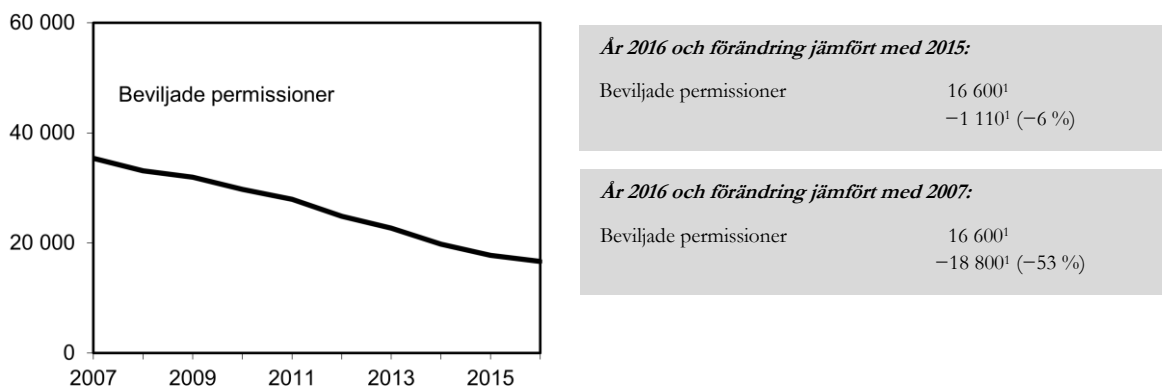
Figur 21 Andel personer som intagits i kriminalvårdsanstalt 2016, efter huvudbrott och kön. Figuren visar ett urval brott där män respektive kvinnor utgör en förhållandevis hög andel.

Medborgarskap

Av de totalt 4 230¹ personer som var inskrivna på anstalt den 1 oktober 2016 var 1 270¹ personer (30 %) utländska medborgare. Jämfört med 2015 har antalet minskat med 4 procent och i jämförelse med 2007 har antalet utländska medborgare minskat med 11 procent. Andelen utländska medborgare har dock ökat med 3 procentenheter i jämförelse med 2007, från 27 procent till 30 procent 2016.

Utvecklingen av antalet permissioner och avvikelser från anstalt

År 2016 beviljades 16 600¹ permissioner, vilket är en minskning med 6 procent jämfört med 2015. Antalet permissioner påverkas till viss del av antalet personer som är intagna i anstalt. I början av 2000-talet omarbetades dessutom föreskrifterna för att bevilja permission, och det blev därmed svårare att få permission jämfört med tidigare. Regelsystemet för permissioner ändrades igen den 1 april 2011, i och med att den nya fängelselagen trädde i kraft. Jämförelser mellan före och efter 2011 bör därför göras med viss försiktighet.

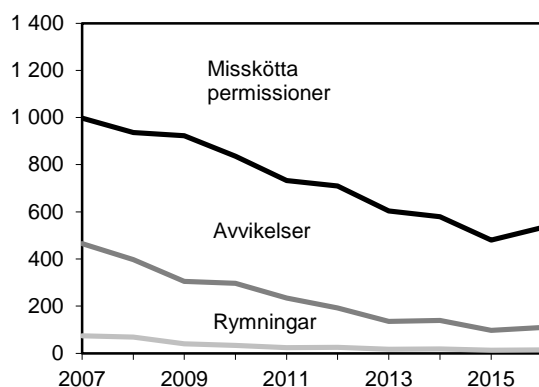
Figur 22 Antal beviljade permissioner från kriminalvårdsanstalt 2007–2016.

Antalet *misskötta permissioner* uppgick till 533 under 2016, vilket är en ökning med 11 procent jämfört med 2015. År 2016 missköttes 3 procent av de beviljade permissionerna. Sedan 2007 har antalet misskötta permissioner minskat kontinuerligt. Andelen har dock legat konstant kring 3 procent av de beviljade permissionerna.

Ungefär 11 procent av de misskötta permissionerna 2016 avser uteblivande, det vill säga att de intagna inte har återvänt till anstalten när tiden för permissionen löpt ut. Övriga misskötta permissioner kan till exempel innebära att personen inte vistas på rätt ort under permissionen eller inte följer föreskrift om drogfrihet.

År 2016 *avvek* 110 personer från anstalt (öppen eller sluten), vilket är en ökning med 13 procent jämfört med 2015. Huvuddelen av avvikelserna, 86 procent, begicks vid vistelse utanför anstalt. Rymningar direkt från anstalt utgjorde 14 procent av alla avvikelser. Detta motsvarar 15 rymningar, samtliga från öppna anstalter, vilket är 2 fler rymningar än föregående år.

Jämfört med 2007 har rymningarna minskat (-80 %). Utvecklingen ska ses i ljuset av att Kriminalvården under 2005 vidtog en rad åtgärder för att undvika rymningar. Den antalsmässigt största minskningen gäller främst rymningar från öppen anstalt (från 64 rymningar 2007 till 15 rymningar 2016). Under den senaste tioårsperioden har även rymningar från sluten anstalt minskat. Åren 2007 noterades det högsta antalet (14 rymningar) under perioden. Under 2016 skedde inga sådana rymningar.

Figur 23 Antal missköta permissioner i kriminalvårdsanstalt, antal avvikelser från anstalt samt (därav) rymningar, under perioden 2007–2016.

År 2016 och förändring jämfört med 2015:

Missköta permissioner	533	+53 (+11 %)
Avvikelser	110	+13 (+13 %)
Rymningar (öppen/sluten anstalt)	15	+2 (+15 %)

År 2016 och förändring jämfört med 2007:

Missköta permissioner	533	-465 (-47 %)
Avvikelser	110	-355 (-76 %)
Rymningar (öppen/sluten anstalt)	15	-59 (-80 %)

Utvecklingen av antalet personer övervakade i frivård

Inom frivården övervakas de personer som dömts till skyddstillsyn eller som är villkorligt frigivna från fängelse⁷.

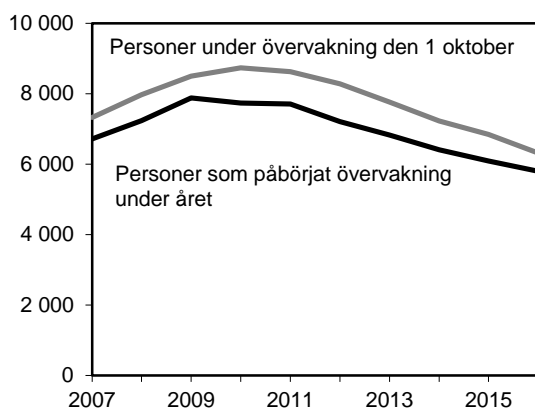
År 2016 inleddes *övervakning* av totalt 9 440¹ personer, vilket är en minskning med 6 procent jämfört med 2015. Sammanlagt 1 170¹ personer (12 %) av de övervakade var kvinnor och 8 270¹ (88 %) var män. Ungefär 5 800¹ personer (61 %) var dömda till skyddstillsyn och 3 640¹ personer (39 %) var villkorligt frigivna. Därutöver hade ett fåtal överflyttats från annat nordiskt land.

⁷ Klienter dömda till villkorlig dom med samhällstjänst övervakas inte av frivården, och ingår därför inte i statistiken.

År 2007 inleddes övervakningar av 12 700¹ personer inom frivården, vilket innebär att antalet inledda övervakningar 2016 minskat med 25 procent jämfört med 2007.

Både övervakningar av personer dömda till skyddstillsyn och övervakningar i samband med villkorlig frigivning har minskat med 14 respektive 39 procent.

Den 1 oktober 2016 stod totalt 9 620¹ personer under övervakning, vilket är en minskning med 7 procent jämfört med samma tidpunkt 2015. Jämfört med 2007 har antalet personer under övervakning den 1 oktober minskat med 21 procent.

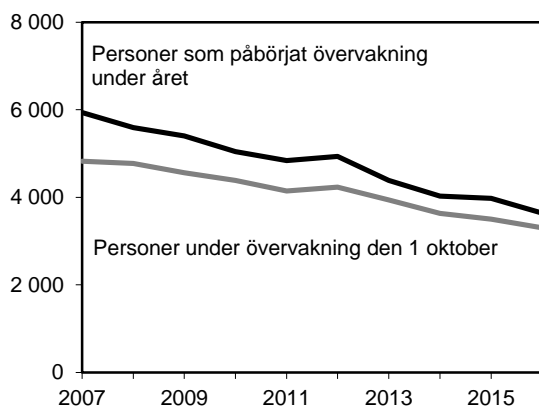
Figur 24 Antal personer dömda till skyddstillsyn som påbörjat övervakning under året, respektive personer under övervakning den 1 oktober 2007–2016.

År 2016 och förändring jämfört med 2015:

Personer dömda till skyddstillsyn som påbörjat övervakning under året	5 800 ¹ -290 (-5 %)
Personer dömda till skyddstillsyn under övervakning den 1 oktober	6 320 ¹ -530 (-8 %)

År 2016 och förändring jämfört med 2007:

Personer dömda till skyddstillsyn som påbörjat övervakning under året	5 800 ¹ -916 (-14 %)
Personer dömda till skyddstillsyn under övervakning den 1 oktober	6 320 ¹ -1 010 ¹ (-14 %)

Figur 25 Antal villkorligt frigivna som påbörjat övervakning under året, respektive personer under övervakning den 1 oktober 2007–2016.

År 2016 och förändring jämfört med 2015:

Villkorligt frigivna personer som påbörjat övervakning under året	3 640 ¹
	-339 (-9 %)

Villkorligt frigivna personer under övervakning den 1 oktober	3 300 ¹
	-199 (-6 %)

År 2016 och förändring jämfört med 2007:

Villkorligt frigivna personer som påbörjat övervakning under året	3 640 ¹
	-2 300 ¹ (-39 %)

Villkorligt frigivna personer under övervakning den 1 oktober	3 300 ¹
	-1 520 ¹ (-32 %)

Intensivövervakning med elektronisk kontroll

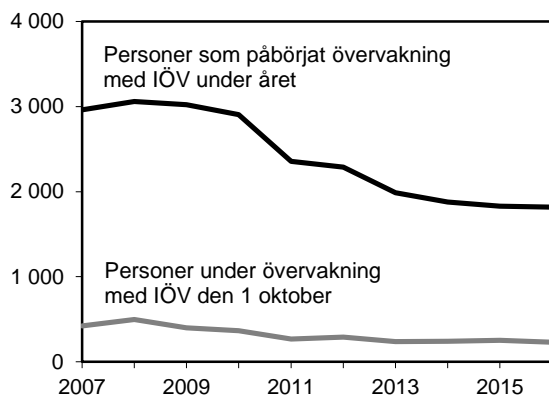
Även intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV) verkställs av frivården. IÖV är ett sätt att verkställa ett utdömt fängelsestraff om högst sex månader utanför anstalt.

Den 1 oktober 2001 infördes på försök möjligheten även för personer som är dömda till minst två års fängelse att avtjäna den sista tiden av straffet utanför anstalt, med intensivövervakning med elektronisk kontroll, så kallad *IÖV-utsluss*. Den 1 januari 2007 kom IÖV-utsluss att ersättas med *utökad frigång*. Genom denna förändring har även målgruppen för den tidigare IÖV-utslussningen blivit större.

År 2016 började 1 820¹ personer avtjäna ett fängelsestraff genom intensivövervakning. Av dessa var 13 procent kvinnor och 87 procent män. De vanligaste brotten bland personer som påbörjade intensivövervakning var brott mot trafikbrottslagen, framför allt rattfylleri (inklusive rattfylleri under påverkan av narkotika och grovt rattfylleri). Cirka 54 procent, eller 975 personer, av dem som påbörjat intensivövervakning med elektronisk kontroll var dömda för brott mot trafikbrottslagen.

Totalt sett har antalet personer som påbörjat intensivövervakning under 2016 minskat med 1 procent jämfört med 2015. Antalet påbörjade intensivövervakningar har minskat för de flesta typer av brott. I ett längre perspektiv, jämfört med 2007, har antalet minskat med 39 procent.

Den 1 oktober 2016 övervakades 228 personer med elektronisk kontroll, vilket motsvarar en minskning på 9 procent jämfört med 2015. Jämfört med 2007 har antalet personer under övervakning den 1 oktober 2016 dock minskat med 46 procent.

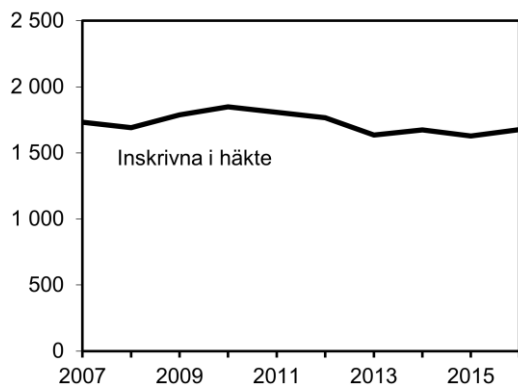
Figur 26 Antal personer som påbörjat intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV) under året, respektive personer som är under intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV) den 1 oktober, 2007–2016.

År 2016 och förändring jämfört med 2015:	
Personer som påbörjat övervakning med IÖV under året	1 820 ¹ -10 (-1 %)
Personer under övervakning med IÖV den 1 oktober	228 -23 (-9 %)

År 2016 och förändring jämfört med 2007:	
Personer som påbörjat övervakning med IÖV under året	1 820 ¹ -1 150 ¹ (-39 %)
Personer under övervakning med IÖV den 1 oktober	228 -193 (-46 %)

Utvecklingen av antalet personer inskrivna i häkte

Den 1 oktober 2016 var 1 680¹ personer *inskrivna i häkte*, vilket är en ökning med 3 procent jämfört med den 1 oktober 2015. Ungefär 5 procent var kvinnor och 95 procent män. Bland samtliga personer var 83 procent häktade och 2 procent anhållna eller gripna. De övriga personerna inskrivna i häkte (15 %) avtjänade till exempel fängelsestraff, hade tagits i förvar enligt utlänningslagen eller hade omhändertagits enligt lagen om vård av unga eller lagen om vård av missbrukare. Jämfört med 2007 har antalet inskrivna i häkte den 1 oktober minskat med 3 procent.

År 2016 och förändring jämfört med 2015:

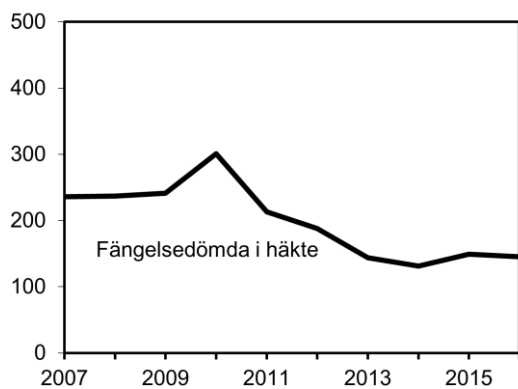
Inskrivna i häkte den 1 oktober	1 680 ¹
	+48 (+3 %)

År 2016 och förändring jämfört med 2007:

Inskrivna i häkte den 1 oktober	1 680 ¹
	-55 (-3 %)

Figur 27 Antal personer inskrivna i häkte den 1 oktober 2007–2016.

Den 1 oktober 2016 avtjänade 145 personer *fängelsestraff i häkte* (verkställighetsfall). Av dem var 9 kvinnor och 136 män, det vill säga 6 respektive 94 procent. Antalet verkställighetsfall minskade med 3 procent jämfört med året innan. Den högsta nivån under den senaste tioårsperioden kan noteras för 2010, med 301 verkställighetsfall.

År 2016 och förändring jämfört med 2015:

Verkställighetsfall den 1 oktober	145
	-4 (-3 %)

År 2016 och förändring jämfört med 2007:

Verkställighetsfall den 1 oktober	145
	-91 (-39 %)

Figur 28 Antal verkställighetsfall (fängelsedömda) i häkte den 1 oktober 2007–2016.

Beskrivning av statistiken

I kriminalvårdsstatistiken redovisas i huvudsak personer dömda till fängelse som intagits, respektive är inskrivna, i anstalt eller som avtjänar fängelsestraff med intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV). Därtill redovisas statistik över personer dömda till skyddstillsyn och villkorligt frigivna som påbörjat övervakning inom frivården. Statistiken innehåller också uppgifter om häktade personer, permissioner och avvikelser.

I häktena tar man hand om de personer som misstänks för brott och som gripits, anhållits eller häktats. Häktena kan även ta in fängelsedömda personer, så kallade *verkställighetsfall*. Oftast tas dessa in i väntan på utplacering på anstalt. Dessutom tar man hand om personer som omhändertagits med stöd av olika lagar, till exempel vård av psykiskt sjuka, missbrukare eller unga lagöverträdare och personer som ska utvisas ur landet.

En person kan förekomma i statistiken flera gånger under samma år om personen omhändertagits av kriminalvården vid flera tillfällen under året, eftersom statistiken redovisar händelser, till exempel antalet intagningar i kriminalvårdsanstalt eller antalet inskrivningar i frivård.

Fängelsepopulationen kan mätas på olika sätt. Ett sätt är att redovisa uppgifter om personer som tas in i anstalt under ett visst år, vilket kallas *intagningsstatistik*. Ett annat sätt är att redovisa uppgifter om de personer som befinner sig i en anstalt vid ett givet tillfälle. Då får man med både nyintagna och dem som befinner sig i anstalten sedan tidigare.

Intagningsstatistiken domineras av personer som dömts till kortare strafftider, medan statistiken över personer inskrivna i anstalt domineras av personer som dömts till längre strafftider. Eftersom fördelning efter kön, ålder och brott varierar med strafftidens längd blir även dessa resultat olika beroende på vilken statistik som används.

I statistiken redovisas de personer som är föremål för insatser inom kriminalvården efter ålder, kön, medborgarskap (svenskt eller utländskt), huvudbrott och strafftidens längd.

Statistikens ändamål

Ändamålet med kriminalvårdsstatistiken är att ge statistiskt underlag för insyn i, granskning av och uppföljning av Kriminalvårdens verksamhet.

Kriminalvårdsstatistiken ska ge en översiktlig redovisning av Kriminalvårdens verksamhet avseende verkställighet av de påföljder som leder till kriminalvård.

Statistikens innehåll

Population

Följande populationer ingår i statistiken över kriminalvård:

- Inskrivna i häkte den 1 oktober 2016.
- Intagningar i anstalt 2016.
- Inskrivna i anstalt den 1 oktober 2016.
- Personer som avtjänar fängelsestraff den 1 oktober 2016.
- Avgångar från anstalt 2016.
- Beviljade permissioner från anstalt 2016.
- Misskötta permissioner från anstalt 2016.
- Avvikelser från anstalt 2016.
- Personer som har dömts till fängelse som har påbörjat intensivövervakning med elektronisk kontroll 2016.
- Påbörjade övervakningar inom frivården 2016.
- Personer under övervakning inom frivården den 1 oktober 2016.
- Personer som upptar plats i anstalt klockan 00.00 varje dygn.

Kategorisering av brott

Brottsredovisningen utgår från det lagrum (författning, kapitel, paragraf, stycke etc.) som personen dömts efter. För en närmare beskrivning av brottskategoriseringen, se sammanfattningen *Personer lagförda för brott*, som finns för nedladdning på Brås webbplats, www.bra.se.

En person kan vid samma tillfälle dömas till en kriminalvårdspåföljd för flera brott. I tabellerna redovisas brotten därför efter huvudbrott. Se dokumentet *Definitioner och begrepp* som finns att ladda ner på Brås webbplats, www.bra.se.

Insamling och bearbetning

Kriminalvårdsstatistiken samlas in och kontrolleras av Kriminalvården, som sammanställer aggregerade underlag till den officiella statistiken. Statistiken granskas, sammanställs i tabeller och publiceras av Brå.

Kriminalvårdsstatistiken sammanställs genom bearbetningar av uppgifterna i Kriminalvårdsregistret (KVR) och övriga klientadministrativa system. Statistiken innehåller dels uppgifter från domstolsrutinen i rättsväsendets informationssystem (RI), dels uppgifter från kriminalvårdsanstalterna, häktena, frivården, Kriminalvårdens huvudkontor och de lokala övervakningsnämnderna.

Jämförbarhet över tid

Statistik över kriminalvårdens klienter har producerats sedan 1830. Statistikens tillförlitlighet och jämförbarhet över tid påverkas av olika faktorer. Nedan följer några kända förhållanden, som under senare tid i större eller mindre utsträckning kan ha påverkat statistiken.

- I samband med produktionen av 2016 års statistik korrigerades vissa värden för åren 2011–2013 i tabell 5.2 avseende avgångar (för kategorierna *Avgått under året*, *Frigivits*, *Villkorligt frigivna* respektive *Helt verkställt*).

Korrigeringsarna beror på att Kriminalvården införde en ny rapporteringskod i sitt system 2011. Koden lades till i programkoden för statistiktabellerna 2014. Vid detta tillfälle korrigerades dock inte de tidigare publicerade värdena.

- I samband med produktionen av 2015 års kriminalvårdsstatistik har Kriminalvården gjort förändringar i hur variabeln *tidigare kriminalvårdspåföljd* tas fram. Variabeln redovisas i tabell 5.5 efter följande tre ömsesidigt uteslutande kategorier: *ingen påföljd*, *endast frivård* samt *fribetsberövande*.

Förändringarna har gjorts för att åtgärda ett tidigare programmeringsfel som inneburit att Kriminalvården hittills har underskattat antalet personer som haft en tidigare *fribetsberövande* påföljd. Eftersom variabelns tre kategorier är ömsesidigt uteslutande innebär en underskattning i en kategori samtidigt en överskattning i de andra kategorierna. Främst har kategorin *ingen påföljd* överskattats i tidigare redovisningar av statistiken. För en mer utförlig beskrivning av hur variabeln räknas fram, se dokumentet *Beskrivning av statistiken* (RV0401).

Tidigare publicerade statistikvärden i tabell 5.5 för åren 2011–2014 har korrigerats i samband med 2015 års statistik. Tabeller med korrigerade värden för åren 2004–2010 finns tillgängliga på Brås webbplats, www.bra.se.

Utöver förändringarna i framtagningen av variabeln har Kriminalvården även förändrat definitionen av variabeln. Tidigare definierades variabeln *tidigare kriminalvårdspåföljd* som typ av kriminalvårdspåföljd där verkställigheten har pågått inom de senaste fem åren före starten av nu aktuell verkställighet. Nu definieras variabeln i stället som typ av kriminalvårdspåföljd där

verkställigheten har påbörjats inom de senaste fem åren före starten av nu aktuell verkställighet.

- I juni 2015 korrigerades tabell 5.12, om antalet rymningar från slutan stalt, vad gäller uppgifterna för åren 2007, 2008 och 2009. Uppgifterna hade tidigare felregistrerats i Kriminalvårdens system, som inte längre kan återskapa underlaget i dess helhet. Detta gör att uppgifterna för dessa år inte summerar upp till totalsummorna. Totalsummorna för dessa år kan alltså var något under- eller överskattade.
- I samband med publiceringen av 2014 års tabeller korrigerades vissa uppgifter för 2013 i tabell 5.12.
- I samband med publiceringen av 2014 års statistik slogs åldersgrupperna 15–17 år och 18–20 år samman till en åldersgrupp (15–20 år). Sammanslagningen gjordes för att undvika redovisning av små tal.
- I samband med produktionen av kriminalvårdsstatistiken 2013 började tabellerna 5.2, 5.11 och 5.15 redovisas uppdelade efter kön. Det innebär att de flesta tabeller nu redovisas både för samtliga personer och för kvinnor respektive män.
- I oktober 2012 korrigerades ett antal uppgifter i tabell 5.17 för 2009. Uppgifterna korrigerades på grund av felaktigheter.
- I april 2012 träffade Kriminalvården och Brå en överenskommelse om informationsutbyte avseende kriminalvårdsstatistiken. I samband med framtagandet av överenskommelsen uppdaterades dokumentationen för kriminalvårdsstatistikens innehåll och uppbyggnad. Inga beräkningar i statistiken förändrades, och arbetets påverkan på statistiken antas vara marginell.
- I samband med publiceringen av 2011 års tabeller reviderades vissa uppgifter från tidigare år. Revideringar gjordes i tabellerna 5.3, 5.6, 5.9, 5.10 och 5.14. Uppgifterna reviderades på grund av felaktigheter, och en del uppgifter i tabellerna 5.9, 5.10 och 5.14 finns inte längre tillgängliga.
- I och med att den nya fängelselagen (2010:610) trädde i kraft den 1 april 2011, ändrades regelsystemet för permissioner. Jämförelser mellan före och efter 2011 bör därför göras med viss försiktighet
- Från och med 2006 års utgåva av *Kriminalstatistik* har tabellerna avseende kriminalvårdsstatistik sorterats om, jämfört med tidigare års publikationer. Huvudprincipen är att i de första tabellerna redovisa tidsserier, och därefter mer detaljerade uppgifter om aktuellt år. På så sätt får kriminalvårdsavsnittet samma struktur som övriga kapitel i publikationen.
- Den 1 januari 2007 ersattes IÖV-utsluss av utslussningsåtgärden *utökad frigång*. Detta är en mer flexibel utslussningsåtgärd, som i mycket påminner om den

tidigare åtgärden IÖV-utsluss. För att beviljas utökad frigång måste den intagna ha avtjänat halva strafftiden, dock minst tre månader, av sitt straff. När den utökade frigången påbörjas bör personen bör vara placerad i öppen anstalt. Införandet av utökad frigång kan medföra en minskning i statistiken över inskrivna i anstalt den 1 oktober.

- Sedan 2005 års utgåva av *Kriminalstatistik* finns det skillnader i vissa tidsserier jämfört med tidigare publikationer. Kriminalvården har gjort korrigeringar, dels därför att siffrorna inte tagits fram på likartat sätt över åren (se tabell 5.7), dels därför att registrering av misskötsamhet skett på olika sätt i grundsystemet (se tabell 5.11 samt tabell 5.12). Från och med 2005 är detta åtgärdat.
- År 2005 utökades statistikredovisningen genom att uppgifterna i flertalet tabeller kompletterades med särredovisning för kvinnor och män.
- Den 1 april 2005 infördes på försök en utökad möjlighet till intensivövervakning med elektronisk kontroll för personer som dömts till fängelse. Med de nya reglerna kan även personer med en strafftid på högst sex månader ansöka om intensivövervakning med elektronisk kontroll; tidigare gällde det endast personer med en strafftid på högst tre månader.
- Den 1 april 2005 infördes på försök en utökad målgrupp för IÖV-utsluss. Utökningen innebar dels att personer som dömts till mellan 18 månaders och två års fängelse kunde avtjäna de sista fyra månaderna av strafftiden i bostaden med intensivövervakning med elektronisk kontroll, dels att personer som dömts till minst två års fängelse fick möjlighet att avtjäna de sista sex månaderna av strafftiden i bostaden med intensivövervakning med elektronisk kontroll. Tidigare var målgruppen personer som dömts till minst två års fängelse, och då gavs möjlighet att avtjäna de sista fyra månaderna med intensivövervakning med elektronisk kontroll.
- År 2003 genomfördes en systemomläggning. Det gamla Kumulativregistret (KUM) ersattes av Kriminalvårdsregistret (KVR). Systembytet har medfört att brott i utländska domar behandlas på samma sätt som i svenska domar och inkluderas i KVR. Meningen är att all klientinformation i kriminalvården ska finnas samlad i KVR:s databas. Detta bör även kunna undanröja vissa av de problem eller felaktigheter som uppstått i och med att informationen lagrats i flera system och förts från ett system till ett annat.
- Den 1 oktober 2001 inleddes en treårig försöksverksamhet som innebar att långtidsdömda skulle kunna avtjäna den sista delen av sin strafftid i bostaden med intensivövervakning med elektronisk kontroll, så kallad IÖV-utsluss. Utslussningen är ett steg på vägen mot frihet, som gav den intagne möjligheten att gradvis anpassa sig till livet utanför anstalten. Den intagne skulle ha dömts till minst två års fängelse och ansetts ha behov av att påbörja utslussningen i samhället. Vidare skulle den intagne ha någon form av sysselsättning (arbete, studier) under utslussningsperioden och hålla sig absolut

alkohol- och drogfri. Utslussen kunde ske tidigast fyra månader före villkorlig frigivning. Införandet av IÖV-utsluss kan medföra en minskning i statistiken över inskrivna i anstalt den 1 oktober.

- Den 1 september 2000 trädde nya regler för normalpermission i kraft. De innebär att man från detta datum endast kan få en permission per månad (tidigare kunde man dela upp tiden till flera permissioner). Samtidigt tydliggjordes reglerna för särskild permission. Från och med den 1 oktober 2000 finns det också några allmänna råd när det gäller permissioner och vistelser enligt 14 § KvaL (fritidsaktiviteter). Till följd av detta minskade både antalet permissioner och antalet vistelser utanför anstalt.
- År 1999 infördes möjligheten att kombinera påföljden villkorlig dom med samhällstjänst, som är ett alternativ till kortare fängelsestraff.
- Från och med den 1 augusti 1994 inleddes en försöksverksamhet med intensivövervakning med elektronisk kontroll vid sex frivårdsmyndigheter. Försöksverksamheten utökades från och med den 1 januari 1997 till hela landet. Samtidigt utökades möjligheten till intensivövervakning, till att gälla även dem som dömts till fängelsestraff på upp till tre månader mot tidigare två (se avsnittet *Definitioner och begrepp* i årsboken *Kriminalstatistik*). Införandet av testverksamheten medför en minskning i de tabeller som redovisar intagna i anstalt med strafftider under två månader för åren efter 1995 och strafftider under tre månader för åren efter 1997. Verksamheten med intensivövervakning med elektronisk kontroll permanentades 1999.
- Genom omläggning av vissa statistikrutiner är uppgifter beträffande personer i frivård från och med den 1 januari 1992 inte helt jämförbara med tidigare år.

Brå ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brottsförebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för verksamhetsuppföljning, beslutsfattande, utredningsverksamhet och forskning.

Utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, sammanställer och presenterar Brås enhet för rättsstatistik årligen cirka 1 100 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, personer lagförda för brott, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på Brås webbplats, www.bra.se/statistik, tillsammans med tolkningsanvisningar, kommentarer och analyser.